

PM Rotel IV (Dnr KS 2021/93)

Tillgänglig skolstatistik och ett fungerande resursfördelningssystem

Skrivelse av Karin Wanngård m.fl. (S)

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Skrivelsen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Isabel Smedberg-Palmqvist anför följande.

Ärendet

Karin Wanngård (S) har lämnat in en skrivelse till kommunstyrelsen om tillgänglig skolstatistik och ett fungerande resursfördelningssystem till utbildningsnämnden. I skrivelsen föreslås att Stockholms stad omedelbart publicerar fullständig skolstatistik inklusive år 2020 för samtliga kommunala och fristående skolor och förskolor.

Bakgrunden till förslaget är att Skolverkets skolstatistik inte är tillgänglig för allmänheten som en konsekvens av att kammarrätten i Göteborg fastslog att fristående skolors statistik ska betraktas som affärshemligheter. Enligt skrivelsen är situationen som uppkommit mycket problematisk, dels då allmänheten inte längre har insyn i den offentligt finansierade skolverksamheten vilket försvårar informerade skolval, forskning och journalistisk granskning, dels då kommunens skyldighet att kompensatoriskt fördela resurser till skolorna utifrån elevernas olika behov försvåras.

I skrivelsen föreslås därför att Stockholms stad, för att åter få tillgång till den aktuella informationen, ingår i ett samtyckesavtal med samtliga fristående skolor i kommunen där staden ges tillgång till elevunderlaget och tillstånd att publicera skolornas fullständiga skolstatistik. Staden bör vidare betala ut skolpengen utifrån en lägstanivå till de skolor som vägrar att ge staden tillgång till deras elevunderlag och fullständiga skolstatistik.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret instämmer i att tillgänglig skolinformation och uppgifter om skolor är avgörande för staden. Stadsledningskontoret bedömer att förslagen i lagrådsremissen som väntas träda i kraft den 1 juli 2021 åter kommer att ge tillgång till skolinformation på motsvarande sätt som innan praxisändringen och ser inte behov av ytterligare åtgärder.

Utbildningsnämnden delar bilden av att tillgången till skolstatistik är viktig. Regeringen har föreslagit lagändringar som avser att åter göra den aktuella statistiken tillgänglig från och med den 1 juli 2021 och det finns därför inte behov av att publicera statistiken på annat sätt.

Mina synpunkter

Jag instämmer i bedömningen som stadsledningskontoret gör att det är avgörande för staden att ha tillgång till statistik om de skolor som våra barn och ungdomar går i och som vi delar ut skolpeng till. Den socioekonomiska omfördelningen är mycket stark i Stockholms stad och grundar sig på den statistik som staden begär ut från de statliga myndigheter dit de fristående skolorna rapporterar. För detta år har man kunnat använda sig av tidigare års siffror, men över en längre tid hade detta inneburit att den socioekonomiska fördelningen inte längre kunnat baseras på skolstatistiken.

Jag delar också Karin Wanngårds åsikt att det är absurt att betyg och skolstatistik blir hemliga för kommun och invånare. En sådan viktig, dessutom obligatorisk genom skolplikten, verksamhet är naturligtvis av allmänt intresse och inte något enskilt företags angelägenhet. Självklart ska både elever och föräldrar kunna välja skola utifrån skolans statistik.

Därför glädde det mig mycket när regeringen, genom utbildningsministern, redan i slutet av oktober förra året meddelade att regeringen skulle föreslå en tillfällig lag som skyndsamt skulle tillgängliggöra skolstatistiken igen. Denna lag har gått på remiss och kommer troligtvis kunna träda i kraft nu i juli 2021.

Det snabba agerandet från regeringens sida innebär således att statistiken mycket snart kommer tillgängliggöras igen. Det finns alltså ingen anledning att för den korta tid som statistiken var hemlig bygga upp ett stort och kostsamt system för att staden själv ska samla in och säkerställa skolornas uppgifters kvalitet.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Skrivelsen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i promemorian.

Stockholm den 26 maj 2021

ISABEL SMEDBERG-PALMQVIST

Bilagaor

1. Reservationer m.m.
2. Skrivelsen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Karin Wanngård, Jan Valeskog och Kadir Kasirga (alla S) enligt följande.

Det borgerliga marknadsexperimentet inom skolan har misslyckats. Skolsegregationen ökar i landet och Stockholms stad är inget undantag. Skattepengar går i allt högre grad till stora skolkoncerners vinster istället för fler lärare och bättre undervisning. Det har gått så långt att våra elevers kunskapsresultat bedöms vara en affärshemlighet och att medborgarna inte längre har rätt att veta hur det ser ut i våra offentligt finansierade skolor.

Förtroendet och tilliten till välfärden bygger på att allmänheten har tillgång till och insyn i vår gemensamt skattefinansierade verksamhet. Det är en grundprincip även för den svenska skolan.

Sedan den 1 september 2020 har vårdnadshavare och elever inte haft möjlighet att välja förskola, grundskola eller gymnasium baserat på fullständig information. Att förhöra sig om personaltäthet, kunskapsresultat och annan relevant information är en självklarhet när man ska välja skola eller förskola. Det är ingen småsak utan helt nödvändig information för att kunna göra ett informerat val.

Det stämmer att staden inte har rådighet över den dom som fattades i kammarrätten eller det beslut som skolverket tog som konsekvens av domen. Vi delar också uppfattningen om att regeringens skyndsamma arbete i frågan med sannolikt innebär att skolstatistiken återigen kommer att bli tillgänglig efter 1 juli 2021. Detta trots att en borgerlig majoritet i riksdagens utbildningsutskott röstat ner ett förslag om att offentlighetsprincipen ska gälla även för fristående skolor.

Stockholms stad har däremot rådighet över att publicera skolstatistiken för stadens egna skolor. Något som skolborgarrådet dyrt och heligt lovade under hösten 2020. Vi kan konstatera att det löftet har brutits och att elevers och vårdnadshavares rätt till grundläggande information om våra offentliga, skattefinansierade, skolor inte har varit en prioriterad fråga för den grönbå majoriteten.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Karin Wanngård, Jan Valeskog och Emilia Bjuggren (alla S) och Rashid Mohammed och Torun Boucher (båda V) med hänvisning till Socialdemokraternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Lisa Palm (Fi) med hänvisning till Socialdemokraternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Karin Wanngård (S) har lämnat in en skrivelse till kommunstyrelsen om tillgänglig skolstatistik och ett fungerande resursfördelningssystem till utbildningsnämnden. I skrivelsen föreslås att Stockholms stad omedelbart publicerar fullständig skolstatistik inklusive år 2020 för samtliga kommunala och fristående skolor och förskolor.

Bakgrunden till förslaget är att Skolverkets skolstatistik inte är tillgänglig för allmänheten som en konsekvens av att kammarrätten i Göteborg fastslog att fristående skolors statistik ska betraktas som affärshemligheter. Enligt skrivelsen är situationen som uppkommit mycket problematisk, dels då allmänheten inte längre har insyn i den offentligt finansierade skolverksamheten vilket försvårar informerade skolval, forskning och journalistisk granskning, dels då kommunens skyldighet att kompensatoriskt fördela resurser till skolorna utifrån elevernas olika behov försvåras.

I skrivelsen föreslås därför att Stockholms stad, för att åter få tillgång till den aktuella informationen, ingår i ett samtyckesavtal med samtliga fristående skolor i kommunen där staden ges tillgång till elevunderlaget och tillstånd att publicera skolornas fullständiga skolstatistik. Staden bör vidare betala ut skolpengen utifrån en lägstanivå till de skolor som vägrar att ge staden tillgång till deras elevunderlag och fullständiga skolstatistik.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 maj 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Tillgången till skolinformation begränsades hösten 2020 till följd av att Statistiska centralbyrån (SCB) efter en översyn av sin tillämpning av offentlighets- och sekretesslagen numera bedömer att uppgifter om enskilda huvudmäns verksamhet omfattas av statistiksekretess. Även Kammarrätten i Göteborg har i ett antal domar gjort samma bedömning.

Begränsningarna i tillgången till skolinformation påverkar bland annat elevers och vårdnadshavares möjligheter att göra informerade skolval, beslutsfattares tillgång till uppdaterade beslutsunderlag och kommuners möjligheter att fördela resurser utifrån statistik och faktaunderlag.

För att skyndsamt kunna återinföra möjligheten att tillgängliggöra skolinformation har regeringen i februari 2021 fattat beslut om lagrådsremissen *Tidsbegränsad lösning för att säkerställa tillgång till skolinformation* (U2020/05409), som föreslår nya tidsbegränsade bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen. Genom bestämmelserna kommer myndigheter, kommuner och allmänheten att få tillgång till information om skolenheter på motsvarande sätt som före praxisändringen. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2021 och upphävas den 1 juli 2023, då en långsiktig lösning beräknas vara på plats.

Stadsledningskontoret instämmer i att tillgänglig skolinformation och uppgifter om skolor är avgörande för staden. Stadsledningskontoret poängterade i sitt remissvar av de

tidsbegränsade bestämmelserna (KS 2020/1424 *Tidsbegränsad lösning för att säkerställa tillgång till skolinformation*) att tillgänglig skolinformation och skolstatistik är nödvändig för kommunerna för att kunna leva upp till skollagens (2 kap. 8 b §) krav på att fördela resurser utifrån elevers behov.

Stadsledningskontoret bedömer att förslagen i lagrådsremissen åter kommer att ge tillgång till skolinformation på motsvarande sätt som innan praxisändringen. Bestämmelserna väntas träda i kraft den 1 juli 2021. Stadsledningskontoret ser inte behov av ytterligare åtgärder.

Stadsledningskontoret föreslår att skrivelsen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 april 2021 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Särskilt uttalande gjordes av Kadir Kasirga m.fl. (S) och Tina Kratz m.fl. (V), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 29 mars 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen delar bilden av att tillgången till skolstatistik är viktig. Regeringen har skyndsamt föreslagit lagändringar på området som avser att åter göra den aktuella statistiken tillgänglig från och med den 1 juli 2021 ("Tidsbegränsad lösning för att säkerställa tillgång till skolinformation", U2020/05409). Lagrådet lämnade efter prövning förslaget utan erinran den 24/2 2021. Då förslaget har brett stöd både i riksdagen och bland remissinstanserna finns inga skäl att anta annat än att förslaget går vidare till proposition och beslut.

Det skulle i så fall betyda att kommunens resurstilldelning till fristående skolor för nästa aktuella period (läsåret 21/22) kan genomföras på samma sätt som tidigare. Fram till dess finns statistik tillgänglig för invånare med flera dels via Skolverket för alla skolor till och med 2019, dels i SKR:s öppna databas Kolada för kommunala skolor även för 2020. Det finns därför inte behov av att publicera statistiken på annat sätt.

Förvaltningen bedömer att utbetalning av socioekonomisk kompensation utifrån en lägstanivå till de skolor som inte vill ge staden tillgång till uppgifter om elevunderlag och fullständig skolstatistik sannolikt inte är förenligt med skollagens bestämmelser om kommuners resursfördelning. I skollagen 2 kap 8 b § anges att kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Att en fristående huvudman väljer att inte delge kommunen viss specifik information kan enligt förvaltningens bedömning inte ligga till grund för att betala ut skolpengen endast till lägstanivå.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt jämställdhetsanalys

Då ärendet är ett svar på en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter. Förvaltningen förutsätter att en sådan analys vid behov görs i den fortsatta hanteringen av ärendet.

Reservationer m.m.

Utbildningsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Kadir Kasirga m.fl. (S) och Tina Kratz m.fl. (V) enligt följande.

Det borgerliga marknadsexperimentet inom skolan har misslyckats totalt. Skolsegregationen ökar både i landet men även i staden. Skattepengar går i allt högre grad till stora skolkoncerners vinster istället för fler lärare och bättre undervisning. Det har gått så långt att våra elevers kunskapsresultat bedöms vara en affärshemlighet och att medborgarna inte längre har rätt att veta hur det ser ut i våra offentligt finansierade skolor.

Förtroendet och tilliten till välfärden bygger på att allmänheten har tillgång till och insyn i vår gemensamma skattefinansierade verksamhet. Det är en grundprincip även för den svenska skolan.

Sedan den 1 september har vårdnadshavare och elever inte haft möjlighet att välja förskola, grundskola eller gymnasium med fullständig information. Att förhöra sig om personaltäthet, kunskapsresultat och annan relevant information är en rättighet man har som skattebetalare när man ska välja skola eller förskola. Det är ingen småsak utan helt nödvändig information för att kunna göra ett informerat val.

Det stämmer att staden inte har rådighet över den dom som fattades i kammarrätten eller det beslut som Skolverket tagit som konsekvens. Vi delar också uppfattningen om att regeringens skyndsamma arbete i frågan med sannolikt innebär att skolstatistiken återigen kommer att bli tillgänglig efter 1 juli, trots att riksdagens borgerliga majoritet röstat ner ett förslag om att offentlighetsprincipen ska gälla även för fristående skolor i riksdagen.

Staden har däremot rådighet över att publicera skolstatistiken för stadens egna skolor. Något som skolborgarrådet dyrt och heligt lovade under hösten 2020. Vi kan nu konstatera att det löftet har brutits och att elevers och vårdnadshavares rätt till grundläggande information om våra offentliga, skattefinansierade, skolor inte betyder något för den grönbå majoriteten.

I slutändan är det barnen och eleverna som drabbas av majoritetens ovilja att agera i frågan.